

RECENZÍÓ

Kézai, P. K. (2022): Wu, C. T., Gunko, M., Stryjakiewicz, T., Zhou, K.: Postsocialist Shrinking Cities. Routledge. city.hu Várostudományi Szemle 2(2), 127–128.

Chung-Tong Wu, Maria Gunko, Tadeusz Stryjakiewicz, Kai Zhou (2022):
Posztszocialista zsugorodó városok, Routledge Kiadó, London, UK.
<https://www.taylorfrancis.com/books/oa-edit/10.4324/9780367815011/postsocialist-shrinking-cities-chung-tong-wu-maria-gunko-tadeusz-stryjakiewicz-kai-zhou>

Kézai Petra Kinga^{1,2}

A 2000-es évektől kezdődően a zsugorodó városok egyre nagyobb tudományos figyelmet kaptak, viszont a kutatások túlnyomórészt a globális északra korlátozódtak. A szerkesztők ezen tudományos hiátust kívánják pótolni a megjelent könyvvel. A kötet a kínai, oroszországi és európai posztszocialista városok zsugorodását vizsgáló tanulmányokat, összehasonlító vitákat, az elméleti és szakpolitikai következményekkel kapcsolatos nemzetek közötti esettanulmányokat mutat be. A publikált kutatási eredmények 2018. június 04-06-i Nemzetközi Földrajzi Unió és 2018. június 04-06-i Nemzetközi Földrajzi Unió (IGU) tematikus konferenciákon előadás formájában hangzottak el. A szerzők a posztszocialista országok 15 tudományos intézményének elismert kutatói.

A kötet szerkezetileg öt fejezetből épül fel és összesen 21 tanulmányt tartalmaz földrajzi alapelveket követve három fő csoportban/országban mutatja be a jelentős különbségeket a szocialista tapasztalatokat, az átmenet kiindulópontja, történelmük, intézményi örökségük és az átmenet óta szerzett tapasztalatok kombinációja okán. Az első fejezet szakirodalmi összefoglalást nyújt az olvasónak a posztszocialista országokban a városi rendszerekben bekövetkezett változásokról. A második és harmadik fejezet egy-egy országon belül elemzi a változások folyamatait fejezetenként hat-hat tanulmány terjedelemben. A második fejezet Kínát vizsgálja, Kína különlegessége abban rejlik, hogy legalább egy évtizeddel korábban kezdődtek a változások, mint a posztszocialista európai és orosz társaiknál, ugyanakkor még mindig jelentős a szocializmus, a centralizáció

¹ tudományos segédmunkatárs, Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Regionális Kutatások Intézete Nyugat-magyarországi Tudományos Osztály, kezai.petra@krtk.hu

² egyetemi tanársegéd, Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar Vezetéstudományi és Marketing Tanszék

az országban. A harmadik fejezet Oroszország „városi korszakát”, vagyis az orosz urbanizáció XX. századi mintáit mutatja be. Oroszországban áll fenn a leghosszabb ideje az szocialista rendszer, így annak örökségei is különösen erősek maradtak. Minden területen az állam dominál. A stratégiai célok meghatározásából, a városfejlesztési prioritások kialakításán át, a piac irányításába is közvetlenül beavatkozik. A negyedik fejezet további hat tanulmány terjedelemben egy jóval összetettebb térséget, a „Posztszocialista Európa” néven ismert kelet európai régiót (Csehország, Lengyelország, Litvánia és Szlovákia) mutatja be. A városfejlődésekben bekövetkezett hasonlóságokat és különbségeket tárja fel az olvasó számára. A közös jellemző a vizsgált kelet-közép-európai országokban, hogy mind 2004-ben lettek az EU tagjai, ami lehetővé tette a tömeges nemzetközi migrációt, így jelentős hatást gyakorolva a városfejlesztésre. A különbségek között is számos elemet mutat be, mint például az ingatlanhasznosítás. A kutatások kiindulópontjaként a posztszocialista városokat vizsgáló korábbi tanulmányok azt állították, hogy ezek a városok a nemzeti kontextus eltérései ellenére is hasonló térszerkezet-átalakítási problémákkal küzdenek. A jelen könyvben publikált tanulmányok azonban bebizonyították, hogy nem minden posztszocialista város változik ugyanúgy: eltérően viszonyulnak a városi zsugorodáshoz az országon belül, illetve más posztszocialista országokkal összehasonlítva. Gondoljunk csak például az elhagyott lakások arányára, vagy a barnamezős területeke – ez Kínára és Oroszországra aligha jellemző; vagy az urbanizációs folyamatokra a posztszocialista európai és orosz városokban, ahol nagyon eltérő a szereplők, a városfejlesztési okok és eredmények. A kötetben publikált esettanulmányok számos olyan közös jellemzőre is rámutattak, amely elsősorban a közös múltbéli tapasztalatokból adódnak, mint például: a lakosság ellenőrzése, a tervgazdaságok – ezek mind olyan múltbéli tapasztalások, amelyek nagyban hozzájárultak, hogy mely módon fejlődtek és fejlődnek ma is a városi rendszereik. Mindemellett fontos alakító tényező volt a térség életében a szocializmusból a kapitalizmusba történő változás üteme és mértéke, ami kihatott a városfejlődésre, kiváltva vagy megerősítve a városi zsugorodás tendenciáit. A szerzők a pragmatikus megközelítést alkalmazva a posztszocialista zsugorodó városok vizsgálatára, hivatkozva múltjukra, a jelenüket és jövőjüket alakító erőkre hegyezték ki.